

ИЗПАИЧДЕН

— орган на бившите македоно-одрински революционери. —

==== Излиза седмично ====

Годишен абонамент 50 лв.

Брой 1 лв.

Редакция и администрация ул. Лавеле № 18

Урежда редакционен комитет

====

Нашата кауза

Това е тема широка и нам не е възможно да я развием напълно и все-странно в тесните рамки на този вестник. Ето защо, без претенция да бъдем изчерпателни, ние тук ще засегнем, и то на кратко само, някои от най-важните точки, които тя обема.

Преди всичко, ние трябва резко да подчертаем, че и днес, след неколкото войни, както и след всички досегашни решения на европейските конференции, македонският въпрос съществува — и и днес, след изкуственото разрешение, дадено му от заинтересованите сили, той все пак си остава неразрешен и е тъмната, зловеща точка на балканския небосклон.

Доказателства? Те са много и всеки наблюдател, свободен от политическата хипноза, която е обхванала грамадната част от световните политици, ги вижда.

Въпреки обстоятелството че Македония, разпокъсана на части, биде отдадена във владение на тези, които отдавна бехе турнали око на нея, нейните сегашни владетели не могат още да се успокоят. Не веднаж ние имахме

случай да четем из сръбските вестници „впечатленията“ на разните сръбски „научни“ пътешественици, които обикалят „освободена Македония“, и които, въпреки своята увереност в чисто сръбския ѝ колорит, все пак не могат да скрият своята неприятна изненада от това, което виждат в нея. Всеки знае, че, въпреки договорните клаузи, гарантиращи свободата на „меншествата“, както в сръбска, така и в гръцка Македония българските черкви и училища са затворени отдавна. Един от тези именно приятели на науката и истината, имал нещастieto да попадне в едно протестанско молитвено събрание (по всека вероятност, защитено от американската религиозна мисия) и за голем свой ужас, чул от присъстващите да четат евангелнето, да се молят Богу и да пеят на проклетия, бунтовнически български език и докаран в бес от това, той се провиква и пита: немали в Сърбия власт, която да тури най-сетне край на тия бунтарски, противодържавни прояви!

Да! Християнското население в сръб-

ска и гръцка Македония, в своето грамадно мнозинство, говори един много неприятен за владетелите му език, но го говори, защото това е езика, на който сж го научили да приказва неговите майки, това е езика на неговите деди и прадеди — това е ужасния бжлгарски език, който е дал просвета и кул урна основа на всички почти славянски народи . . .

Но що показва само по себе си това явление, взето отделно? Преди всичко, то показва етнографската, народностната особеност на македонското население по отношение на държавите, на които то биде дадено като обикновен добитък „вжв владение“ и, следователно неправдата, извършена над него с тоя произволен и чудовищен акт на дипломацията на цивилизована и благородна Европа, а сетне — то показва и до колко са действителни и сериозни гаранциите за свободите на „меншествата“; дадени от международните договори, за които едно време се креще, че не бива да бждат само „бела книга“.

При положението, в което изпадна в последно време бжлгарското племе, нам, негови членове, произхождащи от поробената родина, оставаше, като единствено спасително и по-леснодостъпно средство, да пригжрнем идеята за *автономията* на Македония, единствения възможен вече режим, който представлява действителна гаранция за националните, езиковите, религиозните, обичайните и др. свободи на всички народности, живущи в тая окаяна страна, независимо от техната численост.

Това е днес лозунга на всички сжзвателни македонски синове — били те живущи в самата Македония, били те прокудени вжн от нея. Това, впрочем, не е сжвсем нов девиз. Още преди години, при турското владичество над нашата земя, имаше цела революционна организация, която си бе поставила за крайна цел в борбата *автономното* управление. Но наред с нея стоеше и друга една такава, която си бе поставила друга по-крайна, но за това и по-сложна и труднопостижима задача — *свободата и политическото обединение на бжлгарското племе*. Империализъм ли бе това? Ние мислим, че не. Това бе в естественото развитие на историческия процес за бжлгарското освобождение, наченат с възраждането — черковно-училищната свобода, продължен в революционните борби до 1877 год. за политическа свобода и освободителната война, и спрен в момента на едно задоволително и справедливо разрешение — спрен с един несправедлив международен акт, Берлинския договор, продиктуван от завист и злоба на малките и политическо сжревнование, взаимно недоверие и предпазливост между великите сили.

Никому не е дошло на ум до сега да вини в империализъм Ботева, Левски, Каравелова и др. видни наши дейци от епопеята на народните ни борби, защото тогава още не сжществуваше бжлгарска държава, но те за нейното именно сжздаване се бореха

и не беха начертали границите ѝ, а работеха там, кждето намираха братски, сжчувствен прием, там, дето се говореше бжлгарското слово.

След много години, когато техното недовжршено дело се подема от новото поколение и при наличността вече на една свободна, макар и силно окастрена, бжлгарска държава, тоя чист и свят стремеж кжм обща народна свобода биде наречен от заинтересованите ни сжседни „Бжлгарски джржавен империализъм“, а, което е и най-тжжното, намериха се добри бжлгари и у самите нас, които усвоиха този чужденски вжзглед и таксуваха като ерес всеки стремеж кжм свобода и национално обединение.

Сжображенията на старите привжрженици на идеята за автономия сжвсем не беха верни и не издържаха сериозна критика. Едно от тех, което бе и като че ли най-главно, бе че бжлгарския елемент в Македония не сжставлява абсолютно болшинство по отношение другите живущи в нея народности. Други пжк, като говорят за *Макед.*, искат автономията и вжзстановяването на *Макед.* в нейните „исторически и етнически граници“, като че ли македонците сжставляват некаква отделна народност. Най-сетне трети пжк, схващайки приплетените на разни балкански джржави и живущи в Македония народности интереси, считаха че разрешението на македонския вжпрос не е по силите на бжлгарското племета ако ще би и самата бжлгарска джржава да вземе участие в него. При непримиримостта на интересите на сжседните на Македония джржави, те сочеха автономията като най-вжзможната и постижима форма, против която не ще се противопоставят заинтересованите пак страни.

Ние ще се опитаме да оборим всички тия сжображеоия.

Преди всичко, без да отричаме факта че бжлг. елемент в Македония не сжставлява абсолютно болшинство по отношение останялите народности, ние твжрдим, а това е мнението на всички безпристрастни хора, които са я обходили и изучили от близу, че в нея бжлг. народност представлява едно грамадно болшинство над всека друга народност по отделно. Освен това, не трябва да се забравя, че при турското владичество, в административното разпределение на територията умишлено беха разпокжсани етническите маси, като в македонските вилаети, санджаци, дори и кази беха вмжкнати части албански, населени с албанци, части от стара Сжрбия, населени сжс Сжрби и пр., само и само да се постигне по силно раздробление на християнския елемент, като на Македония се предаде повечко мохамедански колорит, а пжк християните се поставст в народностен анатагонизъм. Строго погледнато, Македония има много по чист бжлгарски колорит, от колкото някои места, влизащи в територията на самата бжлгарска джржава, какжвто е напр. Делиорманския край.

Колкото се отнася до „историческите

и етническите граници"—при всички си, уж, научен вид, това е едно нелепо сжображение, един научен абсурд, защото строго определени граници на Македония историческата география не познава, както не познава и специална „македонска“ народност. Когато говорят за географическите граници на македонската област, древните елински и римски историци отбелезват за неин источен предел р. Стримон (Струма). Столнината, обаче, на така нареченото „Македонско“ царство, почнало с Пердикаса и свършило току речи с Александра Велики виждаме в гр. Филипи, близо до гр. Кавала и източно от Пангеа и р. Стримон—т. е. вжн от Македония! Самите македонци, сждателите на кратковременната македонска държава, чиито „исторически граници“ можем да дирим, ако щем, и чак до Индия—тези македонци сжставляват едно неособено големо племе от многобройните и враждующите помежду си тракийски племена. Следователно, не може и дума сериозна да става за некакви си „исторически и етнически граници на Македония“. Като считаме за излишно да говорим за исторически права, спечелени по силата на отдавнашни владения и пр., ние мислим, че на нея трябва да се гледа просто като на земя, населена с население, което в мнозинството си говори нашия език, има нашите нрави и обичаи, а има и нашето, бжлгарското, народностно сжзнание.

Последното сжображение на старите автономисти, обаче, сждържа в себе си за настоящия момент голема доза от истина и сериозност. Беше време, когато, при известни компромиси, териториални и др. концесии и пр. по отношение на заинтересованите сжседи, ние можехме да очакваме известен успех в постигане желаното народно обединение, но от тогава измина много време, много нещо се измени, и, без да се спираме тук да дирим виновника за това, ние трябва да констатираме скржбното положение, че това е вече отлетяла мечта. Днес вече, при това положение, ние всинца искрэнно считаме автономията на Македония като единствено разрешение на тоя толкова болен за нас вжпрос, и то не защото то е ная-справедливо, а защото, при днешните изменени обстоятелства, то се явява като единствено що годе вжзможно и постижимо, представлява една действителна гаранция за запазване правата на меншествата и е за предпочитане пред голите и неосжществени и санкции на международните договори, над които сегашните владетели на Македония се нахално надсмиват.

Тази наша преценка е искрена и, за да бждем по-убедителни за всички, които ни подозират, ние трябва да направим това заявление високо и открито пред целия свет: Много погрешна е мисжлта, че, за да премахнем сжмнението у сжрби и гжрци, ние требвало да приковем на позорния стжлб народните си идеали като проклета ерес и да се откажем от мжртвите и живи техни носители, както се отказал Св. Петжр от Христа. Не сж гжрците, нито сжрбите, които не знаят истината и те още по-малко могат да верват в нашата наивност. В всеки наш опит да покажем, че ние сами признаваме фалшивостта на досегашните наши претенции и отдаваме право на това което противниците ни тжрбят на всеки такжв наш опит те ще погледнат с още по-големо подозрение, защото те не могат да поверват, че ние не знаем поне това, което знаят и вжпреки шашжрмаджийския изкуствен шум таят у себе си те. На настойчивите дори раболепни опи-

ти от бжлгарска страна за изглаждане и забравя на станалото до сега, мастития сжрбски джржавник заяви, че за един сговор с Бжлгария са нуждни да изминат поне 20 години, през които Бжлгария да дава непрекжснато доказателства за своята лоялност, което значи, че на сжрбите е нужен един срок от 20 години, за да задушат всичко бжлгарско в Македония и само след като това стане, без сломена и унижена Бжлгария да реагира, само след това може да става вече дума за сжрбско-бжлгарски сговор.

Ето защо ние трябва да заявим високо, както пред сжрби и гжрци, така и пред силите, творителки на нашата нещастна сждба, че ние пригржщаме принципа на автономията на Македония без всека задна поийсжл, но без да плюем на нашата Святая-святых, а само като се подчиняваме на една повелителна необходимост. Дали нашия глас ще бжде чут, ние не знаем, но с този акт ние желяем да спасим не само Македония, а и Бжлгария, па и самите владетели на нашата родна земя от нови, неизбежни нещастия. Може би, най-сетне, на тази измжчена страна ще се падне завидната рол, да стане сжединителна вржзка на разединените враждующи братски народи.

Така мислим ние и нам ще бжде особено приятно, ако наистина сме могли да бждем в случая изразители на една права и обща мисжл, която да се споделя от нашите прокудени братя.

Из едно писмо от Албания

Драги П. Ч.

Ще ми извиниш, че не можах да ти отговоря по причина на сжобщенията тжй като до сега бях на фронта кжм Везирския мост срещу сжрбите и в Мирдита (моето редно място), кждето беше инспирирано вжстанието, подпомагано от сжрбите посредство местния феодал Марко Жони, срещу централната власт—тиранското правителство. Но това вжстание се потуши и обществения ред вжстановил. Може би нашите неприятели сж ни клеветили в очите на Еврепа, но ний сме успели да опровергаем всичко.

Сега положението ни е по-закрепено. Контролната комисия на лигата на народите е дошла и е отишла на самите места по границата, за да проверява. Остава да се закрепим вжтрешно. Наистина партизански борби на некои амбициозни личности, изпжкват от време на време, но това нема много да попречи на нашата независимост, тжй като тези нови млади партии са благо-разумни и не отиват до крайности до погубването на джржавата. Положението ни изобщо вжтрешно и вжншно е подобрено. Албания преставлява конституциона джржава с регенство от 4 члена от 8 министра, отговорно правителство и 80 души народни представители, избрани с общо гласопрдаване.

Формирани сж три политически партии: Демократическа, Либерално-консервативна и феодална. Пжрвите две имат надмощие, последната постепенно изчезва, тжй като нейната програма не отговаря на албанската душа.

Изобщо Албания скоро ще се демократизира и може да вжрви в пжтя на европейската цивилизация, ако околните ни неприятели ни оставят спокойно да се развиваме.

Много ти благодаря за вестника „Македония“, който ми изпращаш редовно; ако желяеш мога да ти изпращам албански вестници.

Приеми моите най-сжрдечни привети от свободна Албания. Желяя и Македония да бжде свободна джржава, та да си дадем ржце едни на други.

Тирана

Т. Л-ни

2-и полк.